

Cor, núm. 11, 16. in tit. Divitiarum, núm. 6, 9, 45, 48, 49, 53. in tit. Fama, núm. 6. in tit. Mors, núm. 77. in tit. Pax, núm. 28. in tit. Potestas, núm. 17. in tit. Prudentia, núm. 5. in tit. Relinquere, núm. 21, 25, 31, 34. in tit. Superbia, núm. 11.

CURIOSITAS.

1. Curiosum genus hominum ad cognoscendum vitam alienam, desidiosum ad corrigendum suam. *Aug. lib. 10. confess.*
2. * Curiositas causa ferè est omnium, quæ cognoscuntur à nobis.
3. Humilitati saluberrimæ, qua Dominus noster Jesus Christus, ut docet, humiliatus est, maximè adversatur quedam, ut ita dicam, imperitissima scientia, dum nos scire gaudemus quid Anaximedes, quid Anaxagoras, quid Pythagoras, quid Democritus senserint, et cæteri hujusmodi, ut docti eruditique videantur, cum à doctrina et vera eruditione longe absint. *Aug. in epist. ad Dioscor.*
4. Compescat se humana temeritas: et id, quod non est, non quærat: ne illud, quod est, non inveniat. *Aug. de Gen. cont. Man. lib. 1.*
5. Fons elationis et delectatio libidinis, et venenum curiositatis motus sunt animæ mortuæ, quia non ita moritur, ut omni motu careat, discedendo à fonte vitæ moritur, atque suscipitur à prætereunte seculo, et conformatur eidem. *Aug. in lib. confess.*
6. Multo facilius invenit syderum conditorem humilis pietas, quam syderum ordinem superba curiositas. *Arg. in ser. de eclips. Sol.*
7. Sunt qui desertis virtutibus, et nescientes quid sit Deus, et quanta sit majestas semper eodem modo manentis naturæ, magnam aliquid se agere putant, si universam istam corporis molem, quam mundum nuncupamus, curiosissimè perquirant. Unde etiam tanta superbia gignitur, ut in ipso cælo, de quo sæpe disputant, sibi mel habitare videantur. *Aug. in lib. de moribus eccle.*

8. In consideratione creaturarum non est vana et peritura curiositas exercenda, sed gradus ad immortalia, et semper manentia faciendus. *Aug. de vera relig.*
9. Dæmonum cibus est, carmina Poetarum, sæcularis scientia, Rhetoricorum pompa verborum. Nulla ibi saturitas veritatis, nulla justitiæ reflectio reperitur: studiosi earum in fame veri, et virtutem penuria perseverant. *Hier. in epist. de duobus filiis.*
10. Nugas tenemus, et, fonte veritatis amisso, opinionum rivulos consecramur. *Ibidem.*
11. Sacerdotes, dimissis evangelii, et prophetiis, videmus comædias legere, et amatoria bucolicorum versus verba cantare. *Ibidem.*
12. Grave curiositatis est vitium, quæ dum cujuslibet mentem ad investigandum vitam proximi exterius ducit, semper ei intima sua abscondit, ut aliena sciens, se nesciens sit: et curiosus animus, quanto peritius fuerit alieni meriti, tanto fiat ignarus sui. *Greg. hom. 56. sup. illud: Jaga boum emi quinque.*
13. Curiosus foras egreditur, et exterius omnia considerat, qui sic interna despicit, præterita non respicit, præsentia non inspicit, futura non prospicit. *Bern. in quodam serm.*
14. * Pius pulsator plerumque invenit quod temerarius scrutator invenire non potest. *Bern. super cant. serm. 24.*
15. Multi student plus alta, quam apta proferre, et erubescunt plana et humilia, ut hæc solum scire videantur. *Bern. in serm.*
16. Doctrina spiritus non curiositatem acuit, sed charitatem accendit. *Bern. super Cant.*
17. Adolescentibus in ludo literarum positus non tam placent solida, quam pieta, quæque potius pulchra, quam utilia sectantur, nec tam agentia diligunt, quam sonantia. Magis gaudent foliorum amœnitate conspargi, quam fructuum ubertate nutriri. *Chrysost. in prot. super Matth.*
18. Pharisei de Deo quærere contententes, nihil aliud se invenisse confessi sunt, nisi quod incognos-

cibilis est Deus: sed sicut qui innavigabile Oceanum usurpat navigare, dum non potest transire, necesse est, ut per eandem viam revertatur, sic et illi ab ignorantia cœperunt, et in ignorantia finierunt. *Chrys. super illud Matth. 21. Nemo novit filium nisi pater.*

19. Quæ Deus occulta esse voluit, non sunt scrutanda: quæ autem manifesta fecit, non sunt negligenda, ne et in illis illicite curiosi, et in his damnabiliter inveniantur ingrati. *Prosp. de vocatione gent.*

20. De altitudine discretionis Dei, non conturbatur cor humilitatis nostræ: si firma et stabili fide omne iudicium Dei iustum, esse secretum, et ubi investigari non potest, quare ita iudicet: sufficiat scire quis iudicet. *Ibidem.*

21. Lauda et venerare, quod agitur: quia tuum est nescire, quod agitur. *Ibidem.*

22. Curiositas est superflua investigatio ad se non pertinentium. *Hugo.*

23. O quanti veritatem quærunt, non in veritate, sed in vanitate! quæsitam inveniunt, non ad veritatem, sed ad vanitatem: et quod miserrimum est, in verbis vitæ lucra mortis negotiantur. *Rich. de S. Victore in quorundam serm.*

24. Odibilis nihil est subtilitate, ubi est sola subtilitas. Quid enim prodest in illis expendere dies suos, quæ nec domi, nec militia, nec in foro, nec in claustro, nec in curia, nec in ecclesia, nec alicubi prosunt, nisi dumtaxat in scholis? Scribens Seneca ad Lucilium, Quid est, inquit, acutius arista, et in quo est utilis? tale est, inquit, ingenium, quod sola subtilitate lascivens nulla in se residet gravitate. *Pet. Rav. in serm.*

25. Maximum vitium subtilitatis est, nimis se ostendere: nihilissima autem est dissimulatio subtilitatis, quæ effectu adparet, habitu laet. *Ibidem.*

26. Quidam ante, quam disciplinis elementaribus imbuantur, docentur inquirere de puncto, de linea, et superficie, et quantitate animæ, de fato, de casu, et libero arbitrio, de materia et motu, et princi-

piis corporum, de progressu multitudinis, et magnitudinis sectione, quid sit tempus, quid inane, quid locus, de reflectione Oceani, de ortu Nili, de variis latentis naturæ secretis, de variis figuris causarum, de primis rerum initiis, et aliis quampluribus, quæ plenioris scientia fundamentum, et eminentiores exigunt intellectus. *Pet. Rav. in serm.*

27. Quæ utilitas est schedulas evolvere, firmare verbo tenus summas, et sophismatum versutias inversare, damnare scripta velerum, et reprobare omnia, quæ non inveniuntur in suorum schedulis magistrorum? *Pet. Rav. ibid.*

28. Sobrius intellectus in omnibus optimus est, qui reficit animam, nec gravat mentem: unde mel invenisti, comede, quod sufficit tibi, ne forte satius evomas illud, et perjures nomen Dei tui. *Glo. super illud Eccles. 3. in super vacuis rebus noli scrutari multipl.*

29. Acrior est cupiditas ignota cognoscendi, quam nota repetendi: hoc in histrionibus, hoc in oratoribus, hoc in omnibus denique rebus videmus accidere: ad nova homines concurrunt, ad nova conveniunt, adeo ut quicquid insolitum est in turba, etiam notabile est. *Senec. lib. 3. Rhetor. sua.*

30. Multum temporis illi verborum cavillatio eripuit: necimus nodos, et ambiguam significationem verbis illigamus, ac deinde dissolvimus. Quid mihi vocum similitudines distinguis, quibus nemo unquam nisi, dum disputat, captus est? Res fallunt, illas discernere. Sophismata nec ignoranti noscent, nec scientem juvant. *Senec. 45. epist.*

31. Nam illi non inventa, sed quærenda nobis reliquerunt, et invenissent forsitan necessaria, nisi supervacua quæsisissent. *Senec. ibid.*

32. Verba copiosa componis, et interrogans vincula neclis, et dicis, acuta sunt ista; nihil acutius arista, et in quo est utilis? quædam inutilia et inefficacia ipsa subtilitas reddit. *Senec. 83. epist.*

33. Nulla est sine difficultate subtilitas. *Senec. 45. epistol.*

34. Relinque istum ludum literarum Philosophorum, rem magnificam ad syllabas vocant, qui animum minuta discendo diminuunt et conterunt, et id agunt, ut philosophia potius difficilis, quam magna videatur. Socrates, qui totam Philosophiam revocavit ad mores, hanc summam dixit esse sapientiam, bona malaque distinguere. *Senec. 72. epist.*

35. Istæ ineptiæ Poetis relinquuntur, quibus aures oblectare propositum est, et dulcem fabulam neclere. Sed qui ingenia sanare et fidem in rebus humanis retinere, ac memoriam officiorum animis ingerere volunt, serio loquantur, et magnis viribus agantur. *Sen. in lib. de beneficiis.*

36. Demens omnibus merito viderer, si cum saxa in munimentum murorum senes et læminæ congererent, cum juvenus intra portas armata signum eruptionis expectaret, cum hostilia in portis tela vibrarent, et ipsum solum suffosionibus et stimulis tremeret, sederem otiosus, et hujusmodi quæstiunculas ponens: *Quod non perdidisti, habes: cornua autem non perdidisti, cornua ergo habes: numquid tibi demens videar, si istis impendero operam, et nunc obsideor? quid agam? mors me sequitur, vita fugit. Adversus hæc me doce aliquid: effice ut ego mortem non timeam, et vita me non effugiat. Senec. 46. epist.*

37. *Mus syllaba est: mus autem caseum rodit, syllaba ergo caseum rodit.* Quod mihi ex ista sententia periculum imminet? quod incommodum? An forte aculior est ista collectio: *Mus syllaba est, syllaba autem caseum non rodit, mus ergo caseum non rodit?* O pueriles ineptias, in hoc supercilia subduximus, in hoc barbam dimisimus, hoc est quod tristes docemus et pallidi. Si multum esset ætatis, parce dispensandum erat, ut sufficeret necessariis: nunc quæ dementia est supervacua discere in tanta temporis egestate? *Sen. 49. epist.*

38. Quid te torques, et laceras in quæstione? quam subtilius est contempsisse, quam solvere? *Sen. epist. 1.*

39. Quid horum ad virtutem viam sternit syllabarum enarratio, verborum diligentia, et fabularum memoria, et versuum lex, et modificatio? quid ex his metum demit, cupiditatem frænat? Musica monstrat mihi qui sunt modi flebiles: monstret potius quomodo inter adversa non emittam flebilem vocem. Metiri me Geometer docet latifunda, potius doceat quomodo metiar, quantum homini satis sit: docet quomodo nihil perdam ex finibus meis: at ego discere volo, quomodo totus hilaris amittam. Scis rotunda metiri, si artifex es, metre hominis animum, dic quam magnus, dic quam pusillus sis. Scis quæ recta sit linea, quid tibi prodest, si quid in vita rectum sit ignoras? *Senec. in lib. de 7. liberalibus artib. Ibidem.*

40. Hoc scire quid proderit, ut sollicitus sim, quum Saturnus et Mars econtrario stabunt: aut quum Mercurius vespertinum faciet occasum vidente Saturno: potius quam hoc discam, ubicumque ista sint, propicia esse, nec posse mutari. *Ibidem.*

41. Ista liberalium artium consecratio molestos, intempestivos, verbosos sibi placentes facit, et ideo non discentes necessaria: quia supervacua didicerunt: quare ergo liberalibus studiis filios erudimus? non quia virtutem dare possunt, sed quia animum ad accipiendam virtutem præparant. *Senec. ibid.*

42. Innumerabiles quæstiones fiunt de anima tantum. Unde sit, qualis sit, quando esse incipiat, quamdiu sit, an aliunde alio transeat, et domicilia mutet, et ad alias animalium formas, an non amplius, quam semel serviat, et emisus vagetur in toto, quid sit facturum animus: quum per nos aliquid facere desierit, quomodo libertate sua usus, quum ex hac effugerit cavea, an obliviscatur priorum. Hæc tam multa, tam magna, ut habere possim liberum hospitium, supervacua ex animo tollenda sunt, non dabit se in has angustias virtus. Expellantur omnia, totum pectus illi vacet. *Senec. ibid.*

43. Non multum nocebit tibi ista transire, quæ nec licet scire, nec prodest. Quicquid enim nec me-

liores beatosque facturum est, aut in aperto, aut in proximo pesuit. *Ibidem.*

44. Quatuor millia librorum Didymus Grammaticus scripsit: misereretur homini, si præsens esset, si in tam multa legisset supervacua. In his libris de patria Homeri quæritur, de Æneæ matre vera: his an libidinosior aut ebriosior vixerit, in his an Sappho publica fuerit: et alia quæ erant deducenda, scire si scires. Sed si ad nostros quosque perveneris, ostendam multa securibus resecanda. Melire ergo ætatem tuam, tam multa non capit. Audi quantum mali faciat nimia subtilitas, et quam infesta sit veritati. *Ibidem.*

Vide etiam in lit. Consideratio, núm. 1, 2. in lit. Doctrina, núm. 22, 38. in lit. Error, núm. 7. in lit. Judex, núm. 19. in lit. Meritum, núm. 3. in lit. Philosophia, núm. 11. in lit. Studium, núm. 29.

DAMNUM, SIVE DAMNATIO.

1. Non sic sapit lucrum, quomodo dolet damnum: fortior est in confessione Christi, qui damna non timuit, quam qui lucra contempsit. *Aug. in serm. de S. Steph.*

2. Vis ut ille non damnet, tu damna: vis ut ille ignoscat, tu ignosce. Nemo nisi per indebitam misericordiam liberatur, et nemo nisi per debitum iudicium damnatur. *Aug. de Char.*

3. Est pulchritudo universæ creaturæ per hæc tria: inculpabili damnatione peccatorum, exercitatione iustorum, perfectione bonorum. *Aug. de ver. relig.*

4. Apertus damnationis testis est, ipse timor iniquitatis: quia et timetur, quod agitur: et tamen malum non vincitur, quod timetur. *Greg. in moral.*

5. Melius est enim in præsentia damna contemnere, quam exiguo quæstu perpetua commoda non habere. *Cass. lib. 4. epist.*

6. * Damna parva nonnunquam magni lucri sunt causa. *Greg. 3. diæ.*

7. * Damnum qui pati non debet, qui pro communi bono aliquid expendit. *Idem in re.*

8. * Damna majora limentes cælestis iræ damna incurrun. *Idem lib. 6. dial.*

9. Damnum nisi ex abundantia rarò venit. *Sen. in prov.*

10. Omnia perdidisti, cum omnibus perire potuisti. Noli conqueri quod incideris, gaude quod evaseris. Qui se habet, nihil perdidit. *Senec. de rem. fort.*

Vide etiam in lit. Adjutorium, núm. 8. in lit. Amissio et Consilium, núm. 18.

DEBITUM.

1. Sic sub auctoritate superbia, et humanus timor sub humilitate se palliant, ut sæpè nec ille valeat considerare quid Deo, nec iste, quid debeat proximo. *Greg. in moral.*

2. Depulemus intelligentiam datam quasi pecuniam mutuatam, quo plus nobis creditur ex benignitate, eo debitoris amplius tenemur in opere. *Greg. ibidem.*

3. Stullus est debitor, qui gaudens pecunias accipit: et tempus quo reddere debeat non attendit. *Greg. ibidem.*

4. * Debilores sumus præcipue quinque, scilicet corpori, cordi, fratri, sanctis et mortuis. *Bern. de ver. Dom.*

Vide etiam in lit. Avaritia, núm. 3, 5. in lit. Divitiæ, núm. 2, 15. in lit. Meritum, núm. 12, 13.

DECIMA.

1. Hæc est Domini justissima consuetudo, ut si tu illi decimam non dederis, tu ad decimam revocaberis: id est, dæmonibus, quæ est decima pars angelorum, associaberis. Dabis, inquit, impiò militi, quod non vis dare sacerdoti. *Aug. de doct. Christ. et ponitur 16. q. 1. Decim.*

2. Si decimam dederis, non solum abundantiam fructuum recipies, sed etiam sanitatem animæ et cor-

poris consequeris, quia decimas dando et terrena et cœlestia possis præmia promereri. Unde qui decimas dare nolunt, res alienas invadunt: et dominus qui dignatus est totum donare, decimas à nobis dignatus est recipere. *Aug. ibid. et ponitur 16. q. 1. Reverti.*

3. Attende quod creatura decima inter intellectuales creaturas est homo, quia angeli in novem ordinibus: decimus autem ordo est hominum. Et ideo est hominis decimam solvere, ut ruinam angelorum valeat suplere. *Aug. in serm. de Dec.*

4. Justitiam, misericordiam, et fidem non propter suam gloriam mandavit Deus, sed propter sacerdotes. *Chrys. super illud Matth. 23. Qui decimatis.*

5. Quia non reddidisti decimas et primitias, idcirco in penuria et fame maledicti es: quia dum parva subtrahitis, ubertatem possessionum vestrarum et totam abundantiam frugum perdidistis. Sciat is vos ideo perdidisse abundantiam, quia fraudastis me parte mea. Moneo igitur ut reddatis mihi mea, et ego restituum vobis vestra. *Hier. in glo. super ill. Malac. 3. Inferte omnem etc. Et ponitur 16. q. 1. Revertimini.*

6. Sacerdotes, qui propter decimas corripunt populum, et majora peccata tacent, docent colare culicem, et deglutire camelum: id est, à modico abstinere, et majora committere. *Chrys. ibid.*

Vide etiam in tit. Eleemosyna, núm. 2, 4.

DELITIÆ.

1. Qui dat pro modica delectatione illud pro quo CHRISTUS se tradidit, stultum Christum reputat mercatorem. *Aug. in quodam serm.*

2. Delectatio cecidit, et præterit, vulneravit, et transiit: miserum fecit et abiit: infelicem reddidit et reliquit. *Ambr. in quodam serm.*

3. Quicumque à pueritia dederit se delitiis, manebit in servitute, ut vivens mortuus sit. *Ambr. in quadam epist.*

4. Corporales delitiæ, quum non habentur, grave in se desiderium accendunt: quum verò habitæ eduntur, comedentem protinus in fastidium vertunt: at contra spirituales delitiæ, quum non habentur, in fastidio sunt: quum habentur, in desiderio. In illis appetitus saturitatem, saturitas fastidium generat. In istis autem saturitatem appetitus, saturitas appetitum parit. Augent enim spirituales delitiæ desiderium in mentem, dum satiant. *Greg. in hom.*

5. Hi frequenter majores tribulationes ex carne suscipiunt, qui carnis voluptatibus delectantur. *Greg. lib. 12. moral.*

6. Sicuti impossibile est, ut ignis inflammetur in aqua: ita impossibile est compunctionem cordis vivere in delitiis. Contraria enim hæc sibi sunt invicem, et peremptoria. Illa enim mater fletus, hæc mater est risus: illa cor constringit, ista dissolvit. *Chrys. in lib. de comp. cord.*

7. Centum si placeat annos demus delitiis, adde et alios centum: si libet, adde et decies centum: quæ erit ex his ad æternitatem compensatio? Nonne omne tempus vitæ hujus quo delitiis frui videmur, et indulgere libidini, quasi noctis unius somnium ad æternitatis comparisonem videtur? *Chrys. de rep. lap.*

8. Mens assueta delitiis, nec exculta disciplina sarculo, multas contrahit sordes. *Bern. in quadam epist.*

9. Facile onus afflictionis ii sentiunt, qui uti suavis delitiis consueverunt. *Cass. lib. 4. epist.*

10. Plato etiam præcepit duas corporis summitates non velandas, nec assuefieri debere mollietiei, capitis scilicet et pedum. Cum enim hæc habuerint firmitatem, cætera robustiora sunt. *Tull. de Parad.*

11. Effeminat animos amentitas nimia. Quamlibet viam jumenta patiuntur, quorum duram in aspero ungula est. In molli palustrique pascuo saginata citò subteruntur, et fortior ille ex confragoso venit. Nullum laborem recusant manus, quæ ab aratro ad arma transferuntur. In primo pulvere deficit unctus et nilidus. *Senec. 55. epist.*

12. Mirum est fortiter aliquid dici ab homine molliciem professo. *Senec. ibid.*

13. Innatum est ab illo mundi conditore, qui nobis vivendi jura descripsit: ut salvi essemus, non ut delicati: delitiis miserè ac sollicitè omnia comparantur. Utamur ergò hoc naturæ beneficio inter magna numerando, et cogitemus nullo nomine illam melius meruisse de nobis, quam quia quicquid ex necessitate desideratur, sine fastidio sumitur. *Senec. in quadam epist.*

Vide etiam in tit. Caro, núm. 19. in tit. Eleemosyna et Mililia, núm. 2, 29. in tit. Paupertas, núm. 11. in tit. Periculum, núm. 3. in tit. Voluptas.

DESIDERIUM.

1. Qui desiderat, etsi lingua taceat, corde cantat: qui autem non desiderat, quolibet amore, quolibet clamore aures hominum feriat, intus mutus est Deo. *Aug. super Psal. 86.*

2. Etiam quod tempore acceleratur, desiderio tardum videtur. *Aug. 68. epist.*

3. *Quod oculus non vidit*, etc. Desiderari potest, concupisci potest, suspirari in illud potest, dignè cogitari et verbis explicari non potest. Desiderium sinus cordis est. Capiemus, si desiderium quantum possumus, extendamus. *Aug. super Joan.*

4. Quo diutius abest, quod desideratur, tanto expectantis desideria majori quadam vi amoris ignescunt. Caro deficit, sed cupiditas alitur et augetur. *Ambr. super Beati immaculati.*

5. Cuncta desideria dilatione crescunt: si autem dilatione deficiunt, desideria non fuerunt. *Greg. ho. 25. super Evang.*

6. Sancti viri unde desideriorum suorum detrimenta tolerant, inde majora lucra conversis aliis reportant. *Greg. ibid.*

7. Valentiores voces apud secretissimas aures Dei non verba faciunt, sed desideria. *Greg. in moral.*

8. Quid clamas ad me? Voces apud aures Dei non faciunt verba nostra: sed desideria. Æternam enim vitam si ore pelimus, nec corde desideramus, et ore tacemus, tacentes clamamus. *Ibidem.*

9. Etiam celeritas in desiderio mora est. *Senec. in pre.*

Vide etiam in tit. Concupiscentia, núm. 6. in tit. Cupiditas, núm. 13. in tit. Delitiæ, núm. 4. in tit. Opus, núm. 5. in tit. Tempus, núm. 1.

DESPERATIO.

1. Latro agnovit, Petrus negavit. In Petro demonstratur quemque justum non de se præsumere, in latrone nullum impium debere diffidere conversum. Timeat ergò bonus, ne pereat per superbiam, et malus non desperet per multam malitiam. *Aug. in lib. de symbol.*

2. Nemo desperet. Judam traditorem non tam scelus, quod commisit, quam indulgentiæ desperatio fecit penitus interire. *Aug. in lib. de utilit. pœni. ag.*

3. Ne desperando augeamus peccata, propositus est penitentiæ portus: rursus ne sperando augeamus, datus est dies mortis incertus. *Aug. ibid.*

4. * Desperatio certa mors est. *Ambr. super Luc. libro 2.*

5. * Desperatio homicida est animæ. *Aug. Psal. 50.*

6. Nemo diffidat, nemo veterum conscius peccatorum, præmia divina desperet, novit Dominus mutare sententiam, si tu noveris emendare delictum. *Aug. serm. 6.*

7. Incumbit virtuti sæculi, qui desperat de adjutorio Dei. *Ambr. super Mar.*

8. Illius æternæ civitatis januas nobis desperatio claudit, spes aperit, fiducia latum præbet ingressum. *Chrys. de rep. laps.*

9. Nullus desperet veniam, etiamsi circa finem vitæ ad penitentiam convertatur: unumquemque enim Deus de suo fine, non de vita præterita judicat. *Isid. de sum. bon. lib. 2.*

10. In vita hominis finis quarendus est: quoniam Deus non respicit quales antea vixerimus, sed quales circa finem vitæ fuerimus. *Ibidem.*

11. Perpetrare flagitium aliquod mors est animæ, sed desperare est in infernum descendere. *Ibidem.*

12. Sceleratior omnibus, ò Juda, et infelicior extitisti: quem non pœnitentia duxit ad dominum, sed desperatio traxit ad laqueum. *Leo papa in serm.*

13. Prima salus est declinare culpam, secunda, non desperare veniam: quia ipse se in æternum punit, qui apud verum iudicem ad pœnitentiam non recurrit. *Hugo de vera sap.*

14. Quamvis autem sint aspera et difficilia quæcumque sunt in excelsis posita, non dubie fit, ut in apertum campum veniant, si itinerantibus nihil desperationis occurrat. *Val. epist. in quodam serm.*

15. Desperatio est ad vitæ statum vel virtutum reditum fracta spei gubernatio. *Victorin.*

16. Nemo se mutat, qui se mutari desperat. *Sen. lib. de moral.*

Vide etiam in tit. Amicitia, núm. 53. in tit. Apostoli, núm. 2. in tit. Ignorantia, núm. 2. in tit. Pœnitentia, núm. 34, 35, 39. in tit. Spes, per totum.

DETRACTIO.

1. Quum ipsam scripturæ veritatem criminati obscurare non possunt: hos per quos prædicatur, inducunt in odium, de quibus effingere quicquid in mentem venerit, possunt. Unde jam Apostolicæ prophetiæ tempus videtur instare: *Erit tempus, in quo sanam doctrinam non sustinebunt.* *Aug. in ep. ad Ipon.*

2. * Detractione patientia nostra probatur. *August. lib. 5. cont. Petil.*

3. * Pejor est detractio in magni nominis viris, quam in plebeis. *Aug. in Psal. 49.*

4. Obloquium est absenti detrahere, et dolose mordere.

5. Plus nocent in membris detrahentes Christo,

quæ animas creditorum interficiunt, quam qui ejus carnem mox resurrecturam peremerunt. *Aug. de diffin.*

6. Si hilari vultu detractorem audieris, tu illi das fomitem detrahendi: si verò tristi, ut ait quidam, discit non libenter dicere, quod didicit non libenter audiri. *Aug. in gl. super illud Psal. Pro eo ut me.*

7. Ventus aquilo dissipat pluvias, et facies tristis linguam detrahentem. *Greg. super illud prov. 25.*

8. Bilinguis serpens habetur, atque mortalis, eo quod diaboli minister aliud lingua loquatur, aliud corde meditetur. *Aug. in lib. de parad.*

9. Cave ne aut linguam aut aures prurientes habeas, id est, aut ne ipse detrahas aliis aut alios audias detrahentes. *Hier. in epist. ad Nepot.*

10. Nulli unquam omnino detrahas: et si aliorum vituperatione te laudabilem videri velis, magis tuam vitam ornare disce, quam alienam carpere: ac semper memor esto scripturæ dicentis. *Noli diligere detrahere, ne credideris:* Pauci etenim sunt, qui huic vitio renunciant. *Hier. ad Celant.*

11. Rarumque invenies, qui irreprehensibilem vitam suam exhibere velit, ut his non libenter reprehendat alienam: tantaque hujus mali libido mentes hominum invasit, ut etiam qui procul ab aliis villis recesserunt, in istud tamen quasi in extraneum laqueum diaboli incidant. *Hier. ibid.*

12. Nihil tam facile, quam otiosum, et dormientem, de aliorum labore, et vigiliis disputare. *Hier. super Oseam.*

13. Cave ne ipse detrahas aliis, aut alios audias detrahentes, non minus auribus, quam lingua fugias detractionem: nam detractor dum te videt non libenter audire, non facile potest detrahere. *Hier. in epist. ad Nepot.*

14. * Vitium satis hominum est, et suam laudem quærentium, alios viles facere: quia alterius vituperatione se laudari putant: et qui suo merito placere non possunt, placere volunt in comparatione malorum. *Hier.*

15. Sicut sagitta, si mittatur contra duram materiam, nonnunquam inmillentem revertitur, et vulnerat vulnerantem: ita detractor, quum tristem faciem viderit audientis, imo non audientis, sed obturantibus aures suas, ne audiat sanguinem, illico conticescit, pallet vultus, hærent labia, saliva siccat. *Hier. in epist. ad rustic. mon.*

16. Incongruum est lingua per totum mundum vagari, et corpore latere. *Hier. ibid.*

17. Per Salomonem dicitur. *Noli esse in conviviis potatorum, neque comedas cum eis, qui carnes ad vescendum conferunt.* Carnes ad vescendam conferre, est in colloquutione derogationis vicissim in proximorum vitia dicere. *Greg. lib. 4. moral.*

18. Hi quorum vita in exemplo imitationis est posita, debent, si possunt, detrahentium sibi verba compescere, ne eorum prædicationem non audiant, qui audire poterant: et in pravis moribus remanentes bene vivere contemnunt. *Greg. super Ezech. ho. 9.*

19. Quid aliud detrahentes faciunt, nisi quod in pulverem sufflant, et in oculos suos terram excitant, ut unde pulvis detractionis perflaverit, minus inde veritatis videant? *Ibidem.*

20. Linguas detrahentium sicut nostro studio non debemus excitare, ne ipsi pereant: ita per sui malitiam exitas debemus æquanimiter tolerari, ut nobis meritum crescat. Aliquando autem compescere: ne dum de nobis mala disseminant, eorum, qui audire nos ad bona poterant: corda innocentium corumpant. *Ibidem.*

21. *Non maledicas surdo* etc. Surdo maledicere, est absenti ac non audienti derogare: coram cæco offendiculum ponere est, discretam quidem rem agere, sed lumen ei, qui lumen discretionis non habet, scandali occasionem præbere. *Greg. in past.*

22. Omnem, qui palam veretur dicere, quod in aure loquitur, suspectum habeas: quod si coram te judicare ille tenuerit, delatorem judices, non accusatorem. *Bern. in lib. de consid.*

23. Detractor, et libens auditor, uterque diabolum portat in lingua. Si pauper es, utilem et abjectum te reputat: si dives, ambitiosum, avarum et cupidum: si affabilis, disolutum: si prædicator vel doctor, honoris et humani favoris quæsitorum: si tacens, inultem: si jejunos, hypocritam: si comedens, voratorem. *Bern. in serm.*

24. Non solum ille reus est, qui falsum de alio profert: sed et is, qui cito aurem criminibus præbet. *Isid. de sum. bon. lib. 5.*

25. Non est ambiguum, omnem humanum eloquii sermonem contradictioni obnoxium semper fuisse: quia dissentientibus voluntatum motibus, dissentiens quoque sit motus animorum, et contra veritatem aut non intellectam aut offendentem stultæ voluntatis error obnilitur. *Hilar. in prin. lib. de Trinit.*

26. Dentes dicti sunt à demendo, ideò pulchrè linguæ detrahentium dentes vocantur, quia sicut illi ciborum partes demunt: ita et isti opiniones hominum corrodunt. *Cass. super Psalm.*

27. Quis hominum sic cautus est, ut si inter æmulos loquatur, nullum verbum ejus incurrat aliquam quæstionem? nam menti furore ebriæ, omne quod rectum dicitur, perversum videtur. *Cass. super Psalm. Dixi custodiam, etc.*

28. Detractores autem quodam simulatæ verecundiæ fucō conceplam malitiam, quam retinere non possunt, adumbrare conantur. Videas à detractore alta præmitti suspiria: sicque cum quadam gravitate et tarditate, vultu mæsto, demissis superciliis, et voce plangenti egredi maledictionem, et quidem tanto persuasibiliorem, quanto creditur ab his qui audiunt, corde non invido, sed magis condolenti affectu, quam malitiosè proferri. Doleo, inquit, vehementer pro eo quod diligo eum satis, et nunquam potui de hac re corrigere eum, et alias mihi quidem bene comperitum fuerat de eo istud: sed per me nunquam innotuisset: at quoniam per alterum patefacta res, veritatem negare non possum, revera ita est. *Bern. super Cant. serm. 24.*

29. Numquid non vipera est lingua detractoris ferocissima? plane nimirum, quæ tam lætaliter inficiat flatu uno. Numquid non lancea est lingua ista? profecto acutissima, quæ tres penetrat ictu uno. *Bern. in serm.*

30. Detractio est locutio ex invidia procedens bona aliorum denigrans. *Hugo.*

31. Detractor est qui bona proximi, in quantum potest, minuit. *Idem.*

32. Congregat paulatim minima, ut post longum silentium cuncta simul objecta plus noceant, quæ minus opinionem læderent, si per se singula prolata fuissent. *Hugo de S. Vict. super Psalm. 55.*

33. Fit enim, nescio quomodo, ut magnis in aliis cernamus, si quid delinquitur, quam in nobis. Unde poeta: Cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis. Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum? *Val. Max.*

34. Socrates dicente sibi quodam multos de eo male loqui, non desinis mihi, inquit, in auribus meis maledicere. *Val. Max. lib. 7.*

35. Diogenes cum ei nunciasset amicus: te amici cuncti vituperant: oportet, inquit, sapientiam ab insipientibus feriri: esse enim meliorem indicat mala lingua, quem carpit.

36. Nulla tam molesta felicitas est, ut malignitatis dentes vitare possit. Qui alienis malis sicut suis bonis lætantur, divites sunt alienis jacturis, locupletes calamitatibus, immortales funeribus. *Senec. in epist.*

37. Difficilem oportet habere aurem ad crimina. *Senec. in prov.*

Vide etiam in tit. Consideratio, núm. 22. in tit. Conversatio, núm. 8. in tit. Convitium, núm. 6. in tit. Excusatio, núm. 11. in tit. Fama, núm. 16. in tit. Invidia, núm. 24. in tit. Loquacitas, núm. 22. in tit. Murmur, núm. 7. in tit. Odium, núm. 9. in tit. Profectus, núm. 3.

DEUS.

1. Deus tibi totum est: si esuris panis tibi est,

si sitis, aqua tibi est. Si in tenebris es, lumen tibi est: si nudus es, immortalitate tibi vestis est. *Aug. super Joan. serm. 19.*

2. O vera summa suavitas omni suavitate dulcior, sed non carni et sanguini: omni luce clarior, omni secreto interior, omni honore sublimior, sed non sublimior in se. *Aug. lib. 6. de confess.*

3. O æterna veritas, et vera charitas, et chara æternitas, tu es Deus meus, ubi suspiro die ac nocte. *Aug. lib. 7. confess.*

4. Deus medicamentum est non sano, regula est pravo, lux est tenebrato, habitatio est deserto. *Aug. de charitate.*

5. Deus vera et summa vita, in quo et á quo, et per quem bona sunt omnia, quæ beata sunt, Deus á quo averti, cadere: in quem converti, resurgere: in quo manere, consistere est. Deus á quo exire, mori, et in quem redire, reviviscere, et in quo habitare, vivere est. Deus quem nemo amittit nisi deceptus, quem nemo quærit nisi admonitus, quem nemo invenit, nisi purgatus. *Aug. in soliloq.*

6. Deus est in seipso sicut alpha et omega. In mundo sicut rector et auctor. In angelis sicut sapor et decor. In ecclesia sicut pater familias in domo. In anima sicut sponsus in thalamo, in justis sicut adjutor et protector, in reprobis sicut pavor et horror. *Aug. super illud: Pater noster qui etc.*

7. Quicquid præter Deum est, dulce non est: quicquid mihi vult dare Dominus meus, auferat totum et se mihi det. *Aug. super Psal. 26.*

8. Non est quod fugias à Deo irato, nisi ad Deum placatum. *Aug. super Psal. 74.*

9. Deus totus oculus est, quia omnia videt, totus manns est, quia omnia operatur: totus pes est, quia ubique est. *Aug. epist. c. 56.*

10. * Nescio quid spiritualiter et corporaliter in nobis facit Deus, quod nec sonus sit qui percutiat, nec color qui oculis discernatur, nec odor qui naribus capiat, nec sapor qui faucibus judicetur, nec

durum et molle quod tangendo sentiatur: et tamen aliquid est quod sentire facile est, explicare non possibile. *Aug. super Joan.*

11. * Quæramus inveniendum, quæramus inventum: ut inveniendus quæralur, occultus est: ut inventus quæralur, immensus. *Ibidem.*

12. * Deus si fert auxilium, misericors: si non, justus esse creditur. *Idem in qu. vet. Test. c. 56.*

13. Non in loco Deus videtur, sed mundo corde, nec corporalibus oculis Deus quærilur, nec circumscriptibilis visu, nec tactu tenetur, nec auditur affatu, nec sentitur incessu: et quum absens est, videtur: et quum præsens est, non videtur. *Ambr. super Luc. lib. 1.*

14. Creator omnium Deus pater omnipotens ubique est, et ubique lotus est: in parte non est, quoniam ubique est: et tunc minus invenitur, quando is qui ubique totus est, in parte quæritur. *Greg. lib. 1. moral.*

15. Numquam deest, et tamen ab iniquorum cogitationibus longè est, nec tamen ibi deest ubi longè est: quoniam ubi non est per gratiam, adest per vindictam. Deus ubique præsens est, et vix inveniri potest: stantem sequimur et apprehendere non valemus. *Greg. ibid. et in ho. 8. super Ezech.*

16. Ponamus autè oculos quæ sit illa Dei natura quæ tenet omnia, implet omnia, complectitur omnia, superexcedit omnia, suslinet omnia. Nequaquam autem Deus ex una parte suslinet, atque ex alia superexcedit: neque ex alia parte implet, atque ex alia parte circumplectitur, sed circumplectendo implet, implendo circumplectitur, suslinendo superexcedit, superexcedendo suslinet, sine inquietudine superius regens, sine latitudine inferius suslinens, interius sine extenuatione penetrans, exterius sine extensione circumstans. Est itaque inferior et superior sine loco, est amplior sine latitudine, est subliis sine extenuatione, et qui per molem corporis nusquam est, per incircumscriptam substantiam suam nusquam deest. *Ibid.*

17. Deus manet intra omnia, ipse extra omnia, ipse supra omnia, ipse infra omnia. Superior est per potentiam, inferior per sustentationem, exterior per magnitudinem, interior per subtilitatem. Sursum regens, deorsum continens, extra circumdans, interius penetrans. *Greg. ibid. et in mor.*

18. Penè omne quod de Deo dicitur, eo ipso jam indignum est, quo potuit dici: nam cujus laudi non sufficit obstupescens conscientia, quando sufficiet loquens lingua? *Greg. lib. 20. moral.*

19. Non parum apprehendisti, si hoc tibi de Deo compertum sit, quod nusquam sit, qui non clauditur loco, et nusquam non sit, qui non excludit loco. *Bern. de consid. lib. 5.*

20. Deus non partibus constat, ut corpus: non affectibus distat, ut anima. Non formis substat, ut omne quod factum est. Numquid verendum ne cogitatio transvolet illum? quantumcumque in altum proficiat, ultra est. In terra, quod homo cogitare possit altissimum quærare, ridiculum est statuere ipsum; ultra, non circa quærendus est. *Ibidem.*

21. Quam dives es in misericordia, quam magnificus in justitia, quam munificus in gratia, Domine Deus noster! non est, qui similis sit tibi. Munerator copiosissime, remunerator æquissime, liberator piissime, gralis respicis humiles, juste judicas innocentes, misericorditer etiam salvas peccatores. *Bern. serm. 55.*

22. Quid est Deus? longitudo, latitudo, sublimitas, profundum. Longitudo, propter eternitatem. Latitudo propter charitatem. Sublimitas propter majestatem. Profundum propter sapientiam. Deus amat ut charitas, novit ut veritas, sedet ut æquitas, dominatur ut majestas, regit ut principium, tuetur ut salus, operatur ut virtus, revelatur ut lux, assistit ut pietas: quæ omnia faciunt et angeli, facimus et nos: sed longè inferiori modo: non utique bono, quod sumus, sed quod participamus. *Bern. de consid.*

23. * Deus, cui proprium est misereri, ex se mise-

randi sumit materiam: quod autem condemnat, eum cogimus. *Bern. super Cant. serm. 7.*

24. Unusquisque, quod præ cæteris colit, quod super omnia miratur et diligit, hoc ei Deus est. Si quid illud est, quod in dilectionis laude præponderat, hoc tibi Deus est. *Orig. super Jud. ho. 1.*

25. Dominus, nec splene ridet, nec vultu subsannat. Ita ergo Dei vocatur retributio peccatorum. Nam motus divinitas non patitur, quæ semper eadem æterna, atque immobilis perseverat: sed ista conversio humanæ convenit fragilitati, ut de læto quis tristis, de placato iracundus, de benevolo reddatur offensus. *Cass. super illud Psal. 2. Tunc loquetur.*

26. Quum diligimus Deum, omnia in ipso reperimus. Unus est qui quæritur, sed in quo omnia continentur. O lucrum mirabile, ò compendiam singulare, cur nos per diversa fatigamus? Ad ipsum ergo unanimiter festinemus, postquam cuncta bona ultra non quærimus, sed tenemus. *Cass. super illud Psal. Inquirentes dominum, etc.*

27. Virtus inexplicabilis, pietas incomprehensibilis, sapientia inefabilis, cujus definitio est, finem in sanctis laudibus non habere. *Cass. super illud Psalm. Magnus dominus.*

28. Sicut enim nullum est momentum, quo homo non utatur, vel fruatur Dei bonitate et misericordia: sic nullum debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoria. Omne tempus in quo de Deo non cogitas, hoc te computa perdidisse. *Hug. lib. 1. de claustr. animæ.*

29. Deus est splendor nunquam deficiens, vita indefessa non moriens, fons semper scaturiens, seminale vitæ seminarium, sapientiæ principale principium, initiale bonitatis initium. *Alan. de conq. natur.*

30. Propè Deus est, tecum est, intus est. Ita dico Lucili, sacer intra nos spiritus sedet, malorum bonorumque nostrorum observator et custos, hic prout à nobis tractatus est, ita nos ipse tractat: bonus verò vir sine Deo nemo est. *Senec. in epist.*

Vide etiam in tit. Amor, núm. 6, 7, 25, 26, 45, 49, 50, 54. in tit. Anima, núm. 11. in tit. Beatitudo, núm. 2, 10. in tit. Cogitatio, núm. 14. in tit. Consideratio, núm. 1, 4. in tit. Conversio, núm. 1, 4, 5, 21. in tit. Creatio, núm. 1, 3. in tit. Curiositas, núm. 18, 20. in tit. Dilectio, núm. 1, 4, 18. in tit. Gloria æterna, núm. 18, 19. in tit. Laus, núm. 21. in tit. Misericordia, núm. 3. in tit. Passio, núm. 22. in tit. Sapientia, núm. 3. in tit. Scriptura, núm. 4. in tit. Trinitas per totum.

DEVOTIO.

1. Non putrescit cor, si levelur ad Deum: frumentum tuum si haberes in inferioribus, ne putresceret levares illud ad superiora. Frumento tuo quæris mutare locum, et cor permittis in terra putrescere? frumentum levares ad superiora, cor leva in cælum. Et unde, inquis, possum? qui funes, quæ machinæ, quæ scalæ opus sunt? gradus affectus est, iter tuum voluntas tua est, amando ascendis, negligendo descendis, stans in terra, in cælo es, si Deum diligis. *Aug. super Psal. 85.*

2. Si habet animus unde oblectetur extrinsecus, sine deliliis manet interius. *Aug. super Joan.*

3. Anima Deo devota sic se actus corporis et terrenos exiit, mores ut vestiat, quomodo si velit rursus induere. Consuetudo enim boni usum veteris pravitalis amisit. *Aug. de virginit.*

4. Hæc est vera fortitudo, quæ naturæ usum, sexus infirmitatem, mentis devotione transgreditur. *Aug. in lib. de vita.*

5. Nescio, quid incorporaliter et spiritaliter in nobis facit Deus: quod nec sonus sit, qui aurem percutiat, nec color, qui oculis discernatur, nec odor, qui naribus capatur, nec sapor, qui faucibus judicetur, nec durum et molle, quod tangendo sentiatur, et tamen aliquid est, quod sentire facile est, explicare non possibile. *Aug. super Joan.*

6. Si nos virtus devotionis in intimis afficit, omnis strepitus pravae suggestionibus obmutescit. *Greg. in hom.*

7. Viros ad offerenda Deo munera venientes in medio civitatis interfecit: quia divinis dedit operibus mentes, nisi magna se circumspicione custodiant, surripiente hoste, dum devotionis portant hostiam, in ipso itinere perdunt vitam. *Greg. ibid. et in moral.*

8. Non omnibus eodem modo data est gratia ista, scilicet devotio. Porro Thomas in latere, Joannes in pectore, Petrus in sinu Patris, Paulus in tertio caelo secreti hujus gratiam sunt asseculi. Prior mulier stravit in tuto loco humilitatis, posterior in solio spei, Thomas in fundamento fidei, Joannes in lecto charitatis, Paulus in intimo sapientiae, Petrus in luce veritatis. Sic apud sponsum mansiones multae sunt. *Bern. super Cant.*

9. Temporis praeteriti fructus est compunctio, futuri flos est devotio. *Ibidem.*

10. Mel in cera, devotio in litera: alioquin litera occidit, si absque condimento spiritus glutieris. *Ibid.*

11. Est unguentum contritionis, est unguentum pietatis: primum pungitivum dolorem faciens: secundum temperativum dolorem leniens, tertium sanativum morbum expellens. *Ibidem.*

12. Ubi crapulam ructantis inter pocula senserit Christus, vina sua dulciora super mel et favum menti propinare non dignatur. Ubi curiosa ciborum diversitas, ubi divitis suppellectilis discolorum varietas oculos pariter pascit et ventrem, caelestis panis jejunam deserit mentem. *Bern. super Cant.*

13. Melius est devotum in minoribus, quam indevotum in majoribus profectionibus inveniri. *Bern. in epist.*

14. Devotio est fervor bonae voluntatis, quem mens cohibere non valens, certis manifestat indicibus. *Joan. Cass. in coll. Joan. Abba. Hugo.*

Vide etiam in tit. Abstinencia, núm. 3. in tit. Contemptus, núm. 3. in tit. Delitiae, núm. 4, 6. in tit. Desiderium et Servitium, núm. 2.

DIABOLUS.

1. Internas animae cogitationes diabolus non videre certi sumus: sed motu eas corporis ab illo et affectionum indicibus colligi et experimento didicimus. Secreta autem cordis solus ille novit, ad quem dicitur: *Tu solus nosti corda filiorum hominum. Aug. de diff. ecclesiasticorum dogmatum.*

2. Diabolus plerumque vult nocere, et non potest, quia potestas ista est sub potestate. Nam si tantum posset nocere diabolus quantum vult, aliquis justorum non remaneret. *Aug. super Psal.*

3. Anima nunquam a corpore vinceretur, nisi prius a diabolo teneretur. Nam nisi quis porci more vixisset, nunquam accepisset in eo diabolus potestatem: aut si accepisset, non ut perderet, sed ut probaret. Sine permissione Dei diabolus nocere non posse cognoscas: ne potentiam diaboli magis timeas, quam divinitatis offensam. *Hæc Ambr. super Luc.*

4. Prius complexionem uniuscujusque adversarius perspicit, et tunc tentationis laqueos opponit. Alius namque lætis, alius tristibus, alius timidis, alius elatis moribus existit: quo ergo adversarius occultus facile capiat, vicinas complexionibus deceptiones parat: quia lætitiæ voluptas, proxima lætis moribus, luxuriam proponit. Et quia tristitia in iram facile labitur, tristibus peccatum discordiæ porrigit: quia timidi supplicia formidant, paventibus terrores intentat. Et quia elatos extolli laudibus conspiciunt, eos ad quæcumque voluerint, blandis favoribus trahit. Singulis igitur omnibus vitiis convenientibus insidiatur. *Greg. 29. moral. super illud Job. Dividitur æstus super terram.*

5. Perfecte adversarius vincitur, quando mens nostra in tentamenta ejus ad delectationem atque consensum non contrahitur, et inter contumelias proximi ab odio custoditur, et inter flagella Dei a murmuratione compescitur. *Greg. in hom.*

6. Injustum est servire diabolo, qui nullo placatur obsequio. *Bern. ibid.*

7. * De diaboli manu non evaditur, nisi citius ad penitentiam recurratur. *Greg. 4. moral.*

8. * Diabolus primò opera nostra, deinde verba, et tandem cogitationes accusat. *Greg. 2. moral.*

9. * Quum diabolus mala quæ accuset non invenit, ad malum ipsa bona flectere quærit. *Ibidem.*

10. * Diabolus à facie Domini exiit, quia tentationis potestatem accipiens ad malitiæ suæ vota pervenit. *Ibidem.*

11. * Diabolus acrius insurgit, quando disciplinæ custodes ventri servire cognoscit. *Greg. 3. moral.*

12. * Diabolus non solum per seipsum, sed et per eos qui nobiscum sunt nos tentat. *Greg. 4. moral.*

13. * Diabolus, quo valentius vincitur, ei adhuc ad insidias ardentius insligatur. *Ibidem.*

14. Dæmonum est, mala suggerere: nostrum est, non consentire. Quoties e's resistimus, toties eos superamus, angelos glorificamus, Deum honoramus, qui visitat, ut pugnemus: adjuvat, ut vincamus: consolidat, ne deliciamus. *Bern. in serm.*

15. * Diabolus quum servos Dei tentat, etiam utilitat. servit, quum eos per tentationes suas non decipit. *Bern. ad soror.*

16. * Invidet diabolus humano generi: volens illud habere subjectum, quia prævidet hominem futurum. *Bern. in serm. 48.*

17. * Hostes indefessi nos asidue oppugnant, modo aperte, modo fraudulentè, quos ne videre quidem possimus, quanto minus cavere. *Bern. in Evang. 7. p.*

18. In primis gravis et insuperabilis est impetus diaboli: quod si quis fortè animo sustinuerit eum, in secundo inveniet eum infirmiore. Quanto enim plus percussus fuerit, magis refrigescit et deficit. *Chrys. super Matth.*

19. Dæmones triplici acumine præscientiæ vigent, scilicet subtilitate naturæ, experientia temporum, revelatione superiorum potestatum. *Isid. l. 4. de sum. bo.*

20. Quanto propinquius finem mundi diabolus videt: tanto crudelius persecutiones exercet: ut qui se

continuo damnandum conspicit, sibi socios multiplicet, cum quibus gehennæ ignibus addicatur. *Isid. ibid.*

21. Diabolus quando decipere quemquam quærit, prius naturam uniuscujusque intendit, et inde applicat, unde aptum hominem ad peccandum inspexerit. *Isid. lib. 3. de sum. bon.*

22. Diabolus serpens est lubricus, cujus si capili, id est, primæ suggestioni non resistitur, totus in intima cordis, dum non sentitur, illabitur. *Isid. ubi supra.*

23. Contra eum, quem possidet diabolus, acrius sævit, quando se divina virtute ab eo expellendum cognoscit. *Isid. ibid.*

24. Lata et spatiosa itinera vitæ lætalis, illic illecebriæ, et mortiferæ voluptates: illic diabolus blanditur, ut fallat: arridet, ut noceat: allicit, ut occidat. *Cyrian. in quadam epist.*

25. Diabolus mali auctor, nequitie origo, rerum hasis, corruptor sæculi: hominis semper inimicus, ille laqueos tendit, lapsus parat, foveas fodit, aptat ruinas, stimulat corpora, pungit animas, cogitationes suggerit, immittit iras, dat virtutes odio, vitia addit amori, errores serit, discordias nutrit, pacem turbat, affectus dissipat, humana violat, divina tentat. *Pet. Rav. tractans ill. Matth. 2. Ductus est Jesus, etc.*

26. Diabolus semper primordia bona pulsat, capital rudimenta virtutum, sancta in ipso ortu festinat extinguere, sciens quod ea subvertere fundata non possit. *Pet. Rav. ibid.*

Vide etiam in tit. Antichristus, nùm. 1, 2, 3, 17. in tit. Cor, nùm. 1. in tit. Error, nùm. 8. in tit. Fraus, nùm. 3, 8. in tit. Homicidium, nùm. 2. in tit. Mendacium, nùm. 12. in tit. Mors, nùm. 1, 3. in tit. Peccatum, nùm. 1. 14. in tit. Pœnitentia, nùm. 22. et in tit. Tentatio per totum.

DILECTIO.

1. Illi Deum diligunt, qui non aliud, quam unde